

LÄHETYSTYÖNTEKIJÄLTÄ VAADITTAVIA OMINAISUUKSIA

Arkkimandriitta Efraim, Pyhän Andreaan skiitan johtaja, Athosvuori

Minulle uskottu aihe koskee lähetystyöntekijältä vaadittavia ominaisuuksia. Lähestyn tätä aihetta jakamalla puheeni kahteen osaan. Ensin käsittelen sitä, miten Kirkon varhaisajan lähetystyöntekijät, aluksi apostolit – niin Herran suppea 12 oppilaan kuin myös laajempi 70 oppilaankin joukko – ja sen jälkeen heidän seuraajansa suorittivat julistustyötään, ja sitten sitä, kuinka toimivat myöhemmät lähetystyöntekijät aina meidän päiviimme saakka. Pyydän hartaasti kaikkien teidän esirukouksianne, sillä aihe on laajaakin laajempi, valtameri suuri ja aava, josta saatan tuoda ulottuvilleen vain yhden pisaran.

Armon ilmeneminen vaiheittain

Kolmen julkisen toimintavuotensa aikana meidän Kristuksemme valitsi, kuten tiedämme, kaksitoista oppilastaan. Hän valitsi heidät, eivätkä he Häntä. Tämän Kristus, joka on itse Totuus, tuo selkeästi ilmi Evankeliumissaan, kun sanoo: “Te ette valinneet minua, vaan minä valitsin teidät ja asetin teidät, että menisitte ja kantaisitte hedelmää ja että teidän hedelmänne pysyisi” (Joh. 15:16). Näiden Kristuksen kolmen julkisen toimintavuoden kuluessa Hänen oppilaansa ahkeroivat diakonin arvon mukaisissa tehtävissä: he toteuttivat Hänen käskynsä, keräsivät ruokkimisihmeen jälkeen tähteeksi jääneet palaset – toisessa tapauksessa kaksitoista täyttä korillista (Mark. 6:43), toisessa seitsemän korillista (Mark. 8:8) – sekä julistivat joskus ilosanomaa Jumalan valtakunnasta ja joskus taas ajoivat ihmisistä ulos demoneja Kristuksemme nimessä. Kun rakas Kristuksemme sitten oli ristiinnaulittu, haudattu ja noussut kuolleista kolmantena päivänä, Hän ilmestyi Jerusalemissa yläsaliin kokoontuneille oppilailleen ovien ollessa lukittuina, puhalsi heidän yllensä ja soi heidän tulla entistä runsaammin osallisiksi Pyhästä Hengestä (Joh. 20:19–23).

Pyhän Hengen armo annetaan ihmiselle vaiheittain, aste asteelta hänen hengellisen kehityksensä edellyttämän määrän mukaan. Pyhän Hengen jumalallinen armo ei tietenkään ole mikään aine, joka voidaan jakaa osiin, vähään tai paljoon, vaan se on aina yksi ja sama. Jumalallisen armon asteittaisuudella tarkoitetaan tässä sitä, että vähä vähältä ihmisen hengellistyessä sen vaikutus ilmenee ulospäin ja on muittenkin havaittavissa. Havainnollistaaksemme asiaa yksinkertaisella esimerkillä voisimme sanoa, että jollakulla on hallussaan jumalallista armoa sata kiloa. Tuo armo ei kuitenkaan ole alussa havaittavissa ulospäin kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan yksi gramma siitä. Kun ihminen sitten puhdistuu ja nöyrytyy, jumalallinen armo lisääntyy aritmeettisesti, geometrisesti, logaritmisesti, kunnes se lopulta ilmenee hänessä, esteettä, sataprosenttisesti.

Kun Herran oppilaat Hänen ilmestymisensä yhteydessä pääsivät täydemmin osallisiksi Pyhästä Hengestä, heidät asetettiin papin asemaan ja heistä tuli tällöin myös ihmisten hengellisiä isiä ja synnintunnustuksen vastaanottajia. Ensi kertaa koko maailmanhistorian aikana ihmiset – siis Kristuksen oppilaat – saivat kuulla, että heillä on lupa antaa anteeksi syntejä. Syntejä ei näet voi antaa anteeksi kukaan muu kuin Kristus – ei Jumalanäiti, eivät enkelit, eivät pyhät eikä ylipäätänsä yksikään ihminen, minkä takia meillä onkin tapana puhua “pelastuksesta Kristuksessa”.

Nyt Kristus kuitenkin antoi oppilailleen ensi kertaa sen armon, että ihminen papin ja vielä enemmän piispan asemassa toimien voi antaa anteeksi toisten syntejä. Mutta sangen ihmeteltävää on se, ettei ihminen voi koskaan antaa itselle anteeksi omia syntejään, olkoonpa hän sit-

ten vaikka patriarkka, piispa, pappi, diakoni, munkki taikka maallikko! Jokaisen tulee tunnustaa syntinsä hengelliselle isälleen ja vanhukselleen, kuka hän sitten onkaan. Kristuksen edessä me olemme kaikki samanarvoisia, mutta emme samanlaisia, sillä itse kullakin on oma palvelutehtävänsä Kristuksen kirkossa. Vieläkin haluan painottaa sitä, ettei Kristuksessa ole ylempää tai alemmaa, vaan jokaisella on vain oma persoonallinen palvelutehtävänsä, jonka hänelle antoi Pyhä Henki ja meidän pyhä Kirkkomme. Tätä järjestystä kaikkien järjellisten ihmisten tulee myös kunnioittaa, samoin kuin sitä tulee kunnioittaa kaikkien maiden lakien.

Kristuksen käskyn perusteella kaksitoista apostolia ryhtyivät siis antamaan ihmisille anteeksi syntejä, mutta kuitenkin vasta helluntain jälkeen, jolloin he tulivat osallisiksi piispuuden armosta ja heidät asetettiin peräti koko maanpiirin esipaimeniksi. Tässä yhteydessä he saivat osakseen armolahjoista suurimman, nimittäin vallan välittää pappeuden armon seuraajilleen: piispoille, papeille ja diakoneille. Vähän ennen taivaaseen astumistaan Kristus antoi heille Öljymäellä ensi kertaa määräyksen siitä, että he julistaisivat sanomaa Hänestä koko maailmalle, kun sanoi: “Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää. Ja katso, minä olen teidän kansanne joka päivä maailman loppuun asti” (Matt. 28:18–20). Nyt Jerusalemiä tai Luvattua Maata eli juutalaisia ympäröinyt hengellinen muuri murtuu ihmiskunnan historiassa ensimmäistä kertaa Baabelin tornin kukistumisen jälkeen (ks. 1. Moos. 11:1–9). Saavutettuaan jumaloitumisen korkeimmat huiput ja tultuaan kaunistetuiksi armolla puhua kaikilla ihmisten käyttämällä kielillä Kristuksen pyhät oppilaat lähtivät työhönsä täynnä Pyhää Henkeä.

Heidän saamansa armolahja voi jostakusta kenties tuntua uskomattomalta. Mutta jos kerran jo paholainenkin tuntee kaikki inhimilliset kielet, eikö sitten muka Pyhä Henki tuntisi niitä ja voisi antaa myös apostoleille niiden puhumisen lahjaa, jotta meidän Kristuksemme tulisi ylistetyksi kaikilla kielillä? Kielten puhumisen lahjan kautta Kristuksen kirkko rakentuu, tulee palvelluksi ja saa näin iloita niistä, aivan kuin Kristus iloitsee lintujen äänestä. Kuten linnut ylistävät äänellään Kristusta, samoin kaikki inhimilliset kielet ylistävät Häntä edellyttäen, että niitä käyttävät ovat ortodokseja. Ortodoksin huuto yltää Herran Sebaotin korviin. Se murtaa taivaat ja saa ne järkkymään sekä aidon katumuksen ja nöyryyden kera saa Pyhän Hengen armon laskeutumaan ihmisen sydämeen.

Kuuliaisuus Kristukselle ja Kirkolle

Herran kaksitoista oppilasta alkoivat siis julistaa Evankeliumia Häneltä saamansa käskyn jälkeen. Ilman sitä he eivät olisi voineet ottaa askeltakaan tähän suuntaan, lausua edes yhtä sanaa, sillä heidän suhdettaan Kristukseen leimasi täydellinen kuuliaisuus. Kristuksen sanat “menkää” ja “tehkaa” eivät silti ole kylmiä käskyjä, sillä Hän ei koskaan komentele diktaattorimaisesti, vaan pyytää ihmistä osoittamaan Hänelle kuuliaisuutta oman vapaaehtoisen valinnan ja oman vapaan tahtonsa mukaisesti. Tiedättekö, kaikkein voimakkaimmin hämmästyttävä asia taivasten valtakunnassa tulee olemaan juuri se, että Pyhän Hengen kautta saamme tajuta kuinka nöyrä meidän Jumalamme todella on! Sen tähden kaikki nöyrtyvät silloin Hänen edessään: Jumalanäiti, taivaalliset enkelit, pyhät ja kaikki parannuksen tehneet ihmiset – ainoastaan paholainen ja katumusta tuntemattomat ihmiset eivät sitä tee. Vain heidän polvensa eivät Hänen edessään taivu.

Täyttäessään kuuliaisuudesta Kristuksemme käskyn pyhät apostolit julistivat ihmisille kaiken, minkä Hän oli heille maanpäällisen elämänsä aikana ilmoittanut. Sanoessaan “ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa” Kristus tarkoitti, et-

teivät he saa olla salaamatta kuulijoiltaan mitään siitä, mistä he olivat itse tulleet osallisiksi. Näin Hän ikään kuin lausui: “Älkää siis kavahtako ihmisiä älkääkä pelätkö ketään, koska keran rakastatte heitä kaikkia pyhällä ja hengellisellä rakkaudella. Se, mitä olen teille opettanut, ei ole maallista filosofiaa eikä inhimillisen viisauden mukaista tietoa, vaan taivaallista filosofiaa, jumalallista ilmoitusta. Koska siis olette tulleet osallisiksi siitä, saattakaa tekin se tiedoksi heille.” Kristuksemme todellakin ilmoitti meille syntisille aivan kaiken eikä salannut mitään. Samoin myös Hänen oppilaansa – niin kaksitoista kuin seitsemänkymmentä – ja heidän myöhemmät seuraajansa paljastivat kuulijoilleen kaiken, mitä heille oli ilmoittanut Kristus, joka on itse Totuus.

Erityisesti Kristuksen ensimmäisiä oppilaita, mutta myös heidän vertaisiansa kristillisen julistustyön jatkajia, kaunisti uudenlainen armolahja, jota kutsutaan vieraila kielillä puhumiseksi. Vieraila kielillä ei tässä yhteydessä tarkoiteta sellaisia kieliä kuten englanti, ranska, saksa, suomi, kreikka ja venäjä. Tällaisia kieliä isät kutsuvat mystisessä teologiassa murteiksi, siis inhimillisiksi kieliksi. Vieraila kielillä tai vieraalla kielellä he sitä vastoin tarkoittavat taivaallista, enkelien käyttämää kieltä, jota puhutaan Pyhässä Hengessä. Se on mielen rukousta Kristuksen nimessä eli lakkaamatonta sydämen rukousta, jonka saa ihmisessä aikaan Pyhä Henki. Siksi apostoli Paavali kehottaakin kuulijoitaan painokkaasti: “Rukoilkaa lakkaamatta” (1. Tess. 5:17). Apostoli ei liioittele, vaan myös tarkoittaa sitä, mitä sanoo, sillä ihmisen on todellakin mahdollista yltää tähän ja saavuttaa jatkuvan rukouksen tila.

Edellä sanotun perusteella voimme kysyä: kuinka meidän aikanamme kukaan voi lähteä lähestyöhön, ellei Kristuksemme itse lähetä häntä? Kaikilla meillä on sisässämme tuo kaipaus, kaipaus julistaa Kristusta myös lähimmäisillemme – edellyttäen, että meistä itse kukin rakastaa lähimmäistään. Kuitenkin ennen kaipuunsa toteuttamista ihmisen pitää olla Kristuksen oppilaana kahdentoista apostolin tavoin, tulla Hänen kuuliaiseksi seuraajakseen ja omaksua kaikki se, mitä Ortodoksinen kirkkomme opettaa, eikä epäillä sen pyhässä Traditiossa mitään. Hänen ei ole myöskään soveliasta käyttää himojen vääristämää järkeänsä Kirkkomme dogmien tulkinnassa, ettei korjattava sato olisi murhetta tuottava ja odotusten vastainen.

Taistelu pahuuden voimia vastaan

Mutta silloinkin, kun ihminen omaksuu ortodoksisen perinteen mukaista opetusta ja kenties jopa erinomaisen onnistuneesti, hänen on pidettävä selkeästi mielessä se, että hänen lopullisena päämääränään on yltää aina ylösnousemuksen merkkipaalulle asti, so. mielen ylösnousemukseen, sisäisen ihmisen ylösnousemukseen. Hänen on näin ollen huolehdittava kaikkien himojensa kuriin saattamisesta ja niiden parantamisesta siitä yksinkertaisesta syystä, että lähestyessä hänen on taisteltava kasvotusten pahuuden henkiolentojen kanssa – ei siis pahaa tarkoittavien ihmisten, vaan itse paholaisen kanssa. Hänen on yhtenäen piiritettävä Haadekseksi kutsuttua lujavarusteista linnaketta sekä sodittava sellaisia vihollisia vastaan, jotka ovat näkymättömiä ja jotka eivät visko ihmisiä hunajamakeisilla eivätkä suklaalla, vaan sinkoavat heitä kohti palavia nuolia, jotka sytyttävät liekkiin niin sieluja kuin ruumiitakin. Hänen on, kuten Markus Efesolaisen aikoinaan, kohdattava taistelukentällä yksin pahuuden henkiolennot, joilla on vuosituhansien tuoma taistelukokemus.

Demonit eivät todellakaan askaroi lintujen, kalojen tai erilaisten muitten eläinten kanssa, eivät luonnon, niittyjen, taivaan tai maan kanssa, vaan yksinomaan ihmisten kanssa, mistä syystä niitä kutsutaankin ihmisurmaajiksi ja sielujen nielijöiksi. Niiden ruuaksi kelpaavat vain ihmiset, kuolemattomiksi luodut sielut, joitten puolesta Kristuksemme vuodatti koko pyhän verensä. Sen tähden meidän aikamme lähetystyöntekijän on oltava hengelliseltä näkökannalta katsottuna henkilökohtaisesti selvillä vesillä välttääkseen sen vaaran, että hän muille saarnates-

saan itse joutuu demonien uhriksi.

Valaisen asiaa yksinkertaisella esimerkillä. Menneinä aikoina eli muuan hyvin pyhä Kristuksen lähettiläs, joka antoi kristinuskon keskeisissä totuuksissa opetusta kymmenelle haureellisuudesta tunnetulle naiselle ja onnistui tässä niin erinomaisesti, että nämä menivät luostariin ja elivät loppuelämänsä nunnina. Näyttää siltä, että kyseinen henkilö oli saavuttanut lihallisista himoista täydellisen vapauden, kuten pyhä Nonoskin, joka kastoi pyhän Pelagian. Kun mainitusta tapauksesta sitten oli kulunut monia vuosia, eräs munkki tuli lukeneeksi sitä koskevan kertomuksen ja ryhtyi käännättämään jotakuta synnissä elänyttä naista saamatta tähän vanhuksensa siunausta eli siis toimi ilman asiaan kuuluvaa kuuliaisuutta. Lopulta munkki valitettavasti itsekkin lankesi ja saattoi naisen raskaaksi.

Kuten näemme, oveluudessa ja pahuudessa paholaista ei voi ylittää kukaan! Vain Pyhä Henki kilpenään ihmisen on mahdollista uskaltautua taisteluun paholaisen kanssa kahden kesken. Silloin Kristus itse on turvanamme, niin myös Jumalanäiti, enkelit ja hengellisten isiemme pyhät rukoukset – piispojen, pappien ja luostariasukkaiden.

Uskosta osattomien valistaminen ja kastettujen tukeminen

Oman sisäisen ylösnousemuksensa jälkeen meidän aikanamme elävän lähetystyöntekijän mieli avartuu, ja se tulee kykeneväksi ymmärtämään Raamatun pyhiä kirjoituksia, lukemaan ja selittämään niitä ortodoksisen uskon edellyttämällä tavalla eikä vääröppisesti. Mielen kokemana ylösnousemus tapahtuu ihmisen sisäisen uudistumisen ja ylösnousemuksen jälkeen. Tultuaan näin varustetuksi Pyhän Hengen välittämällä armolla ihminen on viimein saavuttanut valmiuden opettaa uskon salaisuuksia myös muille.

Kirkkomme perustavanlaatuisen uskontotuuden mukaan ortodoksisen perinteen opetuksessa ei ole olemassa mitään lahkomaisuutta eikä propagandaa. Jos joku pitää lähimmäistä pilkkaamaan ja tavalla tai toisella vetää häntä nenästä, sitä itse Kristus rankaisee, sillä Kristus ei koskaan petkuta ketään. Kristukselta saamansa käskyn jälkeen Hänen seuraajansa rientää täyttämään palvelustehtävänsä lähetystyössä menen julistamaan taivasten valtakunnan Evankeiumia ihmisille, jotka eivät tiedä siitä mitään, jotka ovat hengellisesti sokeita tai joilla on näkökyky tallella vain toisessa silmässään ja jotka näkevät siksi kaiken epätarkkana ja hämäränä, siis himojensa vääristämänä.

Kun kristinuskon perustotuuksia koskevan opetuksen eli katekeesin aika sitten on ohi ja opettavista on tullut kasteen kautta ortodoksikristittyjä, heidän kohdallaan alkaa lähetystyössä uusi vaihe, joka kestää aina heidän elämänsä loppuun asti. Kyseessä on heidän tukemisensa kasteessa saadun lahjan säilyttämiseksi ja heidän avustamisensa sen kasvattamiseksi täyteen mittaan, niin että heissä todella lopulta syntyisi maailmaan hengellisesti uudistunut ihminen.

Se, että hiljakkoin ortodokseiksi tulleet ihmiset myös säilyisivät ortodokseina, on yksi vaikeimmista tehtävistä, jotka meillä Kirkkona on kohdattavanamme. Kasteen suorittaneella piispalla tai papilla ja ortodoksiksi kasteessa tulleella ihmisellä pitää olla keskenään välitön hengellinen yhteys siksi, että ihmisen vanhoilla totumuksilla ja himoilla on usein taipumus palata äärettömän herkästi. Juuri tämän takia nuoren, vasta kastetun ortodoksin mieleen ja sydämeen on saatava juurrutettua syvälle se totuus, että meidän päämääränämme Ortodoksisessa kirkossa ei ole kasvaa määrällisesti, sillä me emme ole mikään puolue tai järjestö, vaan elää todeksi sekä sielullamme että ruumiillamme Kristuksen ja Hänen pyhien apostoliensa elämä.

Meidän Kristuksemme, hyvät isät, veljet ja sisaret, autuaitten kahdentoista apostolin ajoista

aina maailmanhistorian loppuun saakka odottaa kunkin ajan lähetystyöntekijöiltä sitä, että he tekisivät yhteistyötä Hänen kanssaan, jotta hekin opettaisivat mitään muuttamatta ja hengelliseltä kannalta turvallisesti kaikille maailman kansoille ilosanomaa Jumalan valtakunnasta.

Valamon kansanopiston seminaari "Kristuksesta ja Kirkosta älkää etääntykö; sisä- ja ulkolähetys Ortodoksisessa kirkossa" 25.05.2002; käännöksen Hannu Pöyhönen; julkaistaan tekijän luvalla